

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนที่จดทะเบียน ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 42 แห่ง สามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล นำเสนอข้อค้นพบระหว่างที่ทำการศึกษา และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็กได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการรวบรวมข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจากสถานรับเลี้ยงเด็กฯ จำนวน 42 ราย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 71.43 เป็นทั้งผู้ประกอบการและครูใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ถึงร้อยละ 97.62 อายุช่วง 31-40 ปี ร้อยละ 45.24 สถานภาพสมรส ร้อยละ 64.29 และวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 52.38

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานรับเลี้ยงเด็ก

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานรับเลี้ยงเด็ก พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ เริ่มเปิดให้บริการในช่วง พ.ศ.2521-2530 มากที่สุด ร้อยละ 38.10 หรือเมื่อนับถึง พ.ศ. 2542 เปิดดำเนินการมาประมาณ 20 ปี

ลักษณะทั่วไปของสถานที่ ส่วนใหญ่จะมีเนื้อที่บริเวณทั้งหมดน้อยกว่า 200 ตารางวา ร้อยละ 30.95 โดยมีพื้นที่ใช้สอยของอาคารในช่วง 101-200 ตารางเมตร เท่ากับช่วงมากกว่า 300 ตารางเมตร คือ ร้อยละ 30.95 ในส่วนของสนาม มีพื้นที่ช่วง 51-100 ตารางเมตร มากที่สุด ร้อยละ 40.48 มีเพียง ร้อยละ 4.76 ที่ไม่มีพื้นที่สนาม จำนวนเครื่องเล่นเด็กสนาม ส่วนใหญ่มีมากกว่า 10 ชิ้น ร้อยละ 35.71

ด้านอาคารเรียน ส่วนใหญ่เป็นอาคารเก่าที่นำมาดัดแปลง ร้อยละ 47.62 ความสูงของอาคารส่วนใหญ่เป็นอาคาร 2 ชั้น โดยแห่งที่มีเฉพาะอาคาร 2 ชั้น มีร้อยละ 42.86 บางแห่งมีทั้งอาคารชั้นเดียว 2 ชั้น และสูงกว่า 2 ชั้น การจัดห้องต่าง ๆ ภายในอาคาร ทุกแห่งจะจัดห้องน้ำ/ห้อง

ส้วม สำหรับเด็กโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่มีการจัดห้องเรียนหรือห้องพัฒนาเด็ก และห้องครัวหรือห้องเตรียมอาหารไว้เป็นส่วน ในจำนวนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 78.57 ด้านวัสดุอุปกรณ์พบว่าทุกแห่งมีอุปกรณ์การเรียนการสอน และป้ายบอกชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก ส่วนกรรมสิทธิ์ในที่ดินและอาคาร ผู้ประกอบการเป็นเจ้าของเอง ร้อยละ 73.81

ข้อมูลด้านการจัดการ

จากการศึกษาข้อมูลด้านการจัดการ พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ส่วนใหญ่มีการวางแผนล่วงหน้า ร้อยละ 73.81 โดยในจำนวนนี้มีการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ร้อยละ 51.61

ด้านการแบ่งงานหรือหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร พบว่าร้อยละ 80.95 จะมีการแบ่งอย่างชัดเจนและไม่ซ้ำซ้อน โดยทุกแห่งมีแผนกดูแลเด็ก รองลงมา คือ แผนกโภชนาการ ร้อยละ 85.29 และแผนกบัญชีและการเงิน ร้อยละ 70.59

ด้านการจัดทำทะเบียนต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีการจัดทำทะเบียนรับและจำหน่ายเด็ก ร้อยละ 90.48 รองลงมา คือ สมุดประวัติเด็กหรือบันทึกประจำวันของเด็ก ร้อยละ 69.05 และสมุดบันทึกการสอนหรือบันทึกประจำวัน ร้อยละ 61.90

ด้านการประเมินผลและตรวจสอบขององค์กร จะเห็นว่าสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ให้ความสำคัญกับการประเมินผลพัฒนาการของเด็ก ร้อยละ 78.57 รองลงมา คือ ด้านสุขภาพเด็ก ร้อยละ 71.43 และด้านการเงิน ร้อยละ 59.52 โดยส่วนใหญ่มีรอบระยะเวลาการประเมินผลทุก 1 เดือน

ด้านการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ทุกแห่งมีการติดต่อประสานงานกับสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดเชียงใหม่ รองลงมา ได้แก่ ความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านการตรวจสุขภาพเด็กและการให้วัคซีน จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ และกองอนามัย เทศบาลนครเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 73.81 และการประสานงานกับชมรมผู้ประกอบการสถานรับเลี้ยงเด็ก ร้อยละ 71.43

ข้อมูลด้านการตลาด

ข้อมูลด้านการตลาด จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่จะรับเด็กที่มีอายุช่วง 2 ปีครึ่ง-4 ปี ร้อยละ 80.95 สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ที่มีการรับเด็กหลายระดับอายุ ส่วนใหญ่มีการแบ่งกลุ่มเด็กตามระดับอายุ ร้อยละ 64.29 โดยแบ่งเป็นกลุ่มอายุแรกเกิด-2 ปีครึ่ง เท่ากับกลุ่มอายุ 4-6 ปี ร้อยละ 44.44 และกลุ่มอายุ 2 ปีครึ่ง-4 ปี ร้อยละ 74.07 นอกจากนี้บางแห่งยังอาจแบ่งกลุ่มเด็กแบบแยกย่อยมากกว่านี้ เนื่องจากพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงอายุแตกต่างกัน โดยแบ่งแต่ละกลุ่มมีช่วงอายุห่างกัน 6 เดือน 1 ปี หรือ 1 ปีครึ่ง

จำนวนเด็กที่มาใช้บริการในแต่ละเดือน อยู่ในช่วง 1-20 คน เท่ากับช่วง 21-40 คน ร้อยละ 28.57 ส่วนจำนวนเด็ก 6-10 คน ต่อพี่เลี้ยง 1 คน เท่ากับจำนวนเด็ก 11-15 คน ร้อยละ 30.95 ซึ่งใกล้เคียงกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ จำนวนเด็ก 10 คน ต่อพี่เลี้ยง 1 คน สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ส่วนใหญ่เปิดทำการวันจันทร์-ศุกร์ ร้อยละ 85.72 มีการเปิดให้บริการนอกวันทำการปกติ ร้อยละ 64.29 โดยเก็บค่าบริการมากกว่าอัตราปกติ ร้อยละ 53.33

บริการของสถานรับเลี้ยงเด็กฯ อาจแบ่งออกเป็นบริการหลัก และบริการเสริม บริการหลักที่ทุกแห่งจัดให้มี คือ การดูแลของครูพี่เลี้ยงอย่างใกล้ชิด รองลงมา ได้แก่ อาหารกลางวัน ร้อยละ 97.62 และอาหารเสริม ร้อยละ 90.48 บริการเสริมที่ส่วนใหญ่จัดให้มี คือ บริการเครื่องนอน ร้อยละ 80.95 การตรวจสอบสภาพฟัน ร้อยละ 45.24 และการตรวจสอบสภาพร่างกาย เท่ากับการให้วัคซีนแก่เด็ก ร้อยละ 66.67

ลักษณะการเก็บค่าธรรมเนียมการใช้บริการ มีการเก็บเป็นรายเดือน เท่ากับแห่งที่เก็บทั้งค่าเครื่องใช้แรกเข้าซึ่งเก็บเพียงครั้งเดียวและค่าเลี้ยงดูรายเดือน ร้อยละ 38.10 โดยค่าบริการส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 501-1,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 38.10 วิธีการกำหนดราคาค่าบริการ พบว่าส่วนใหญ่ไม่สามารถตั้งราคาได้สูงมากนัก ดังนั้นจึงกำหนดราคาให้ครอบคลุมค่าใช้จ่าย ร้อยละ 26.19 บางแห่งมีการพิจารณาหลายปัจจัยร่วมกันในการกำหนดราคา

เนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ส่วนใหญ่ เป็นแห่งเล็ก ๆ ประกอบกับลักษณะของกิจการ ที่เป็นการให้บริการดูแลเด็ก ซึ่งถือเป็นเรื่องละเอียดอ่อนต่อการตัดสินใจของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ดังนั้นวิธีการในการส่งเสริมการตลาดส่วนใหญ่จึงใช้วิธีบอกปากต่อปาก ร้อยละ 83.33 สื่อที่เลือกใช้ในการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ การใช้ป้ายโฆษณา ร้อยละ 35.71 รองลงมา คือ สื่อสิ่งพิมพ์ ร้อยละ 30.95 และวิทยุ ร้อยละ 9.52

ข้อมูลด้านการเงิน

จำนวนเงินที่ใช้ในการลงทุนในที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ส่วนใหญ่ใช้เงินลงทุนน้อยกว่า 100,000 บาท ร้อยละ 30.95 ส่วนใหญ่มีแหล่งที่มาของเงินทุนจากเงินส่วนตัว ซึ่งรวมไปถึงเงินยืมจากญาติพี่น้องหรือผู้เป็นหุ้นส่วน ร้อยละ 76.19

พิจารณาผู้ที่มีแหล่งเงินทุนบางส่วนจากการกู้ยืม พบว่า มีระยะเวลาการกู้ยืม 11-15 ปี ร้อยละ 40.0 อัตราดอกเบี้ย ณ วันทำสัญญากู้ยืม มีอัตราร้อยละ 11.1-13.0 ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 50.00

สำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในแต่ละเดือน ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายมากกว่า 25,000 บาท ร้อยละ 47.63 ส่วนค่าใช้จ่ายประจำปี เพื่อการปรับปรุงซ่อมแซม หรือซื้ออุปกรณ์ใหม่ ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายมากกว่า 25,000 บาท ร้อยละ 28.57

ข้อมูลด้านบุคลากร

บุคลากรประจำสถานรับเลี้ยงเด็กที่สำคัญที่สุด คือ ครูพี่เลี้ยงหรือผู้ดูแลเด็ก ซึ่งทุกแห่งต้องมีประจำอย่างน้อย 1 คน รองลงมา ได้แก่ ครูใหญ่ ร้อยละ 73.81 และแม่ครัว/โภชนาการ/แม่บ้าน ร้อยละ 71.43

ข้อมูลเกี่ยวกับพี่เลี้ยงเด็กประจำสถานรับเลี้ยงเด็กฯ พบว่า ส่วนใหญ่จะมีจำนวน 1-5 คน ร้อยละ 64.29 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่ากับระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 54.76 อายุเฉลี่ยของพี่เลี้ยงเด็กของแต่ละแห่ง มีจำนวนเท่า ๆ กัน ในแต่ละช่วงอายุ กล่าวคือ อายุเฉลี่ยช่วง 21-25 ปี ร้อยละ 33.33 อายุเฉลี่ยช่วง 26-30 ปี ร้อยละ 33.33 และ อายุเฉลี่ยช่วง 31-35 ปี ร้อยละ 30.96 ส่วนอายุเฉลี่ยช่วง 36-40 ปี มีเพียงร้อยละ 2.38

การคัดเลือกพี่เลี้ยงเด็ก ผู้ประกอบการจะพิจารณาความมีใจรักเด็ก เป็นอันดับแรกมากที่สุด ร้อยละ 57.14 เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาเป็นอันดับสองมากที่สุด คือ ความมีใจรักเด็กและประสบการณ์ในการเลี้ยงเด็ก ร้อยละ 23.81 เท่ากัน และเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาเป็นอันดับสามมากที่สุด คือ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อ ร้อยละ 28.57 เมื่อมีการคัดเลือกแล้ว ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะมีการอบรมก่อนการปฏิบัติงานจริง ร้อยละ 80.95 และกำหนดเงื่อนไขการทดลองงาน ร้อยละ 76.19 โดยส่วนมากมีระยะเวลา 3 เดือน ร้อยละ 62.50 ของแห่งที่กำหนดให้มีการทดลองงาน ค่าตอบแทนเฉลี่ยที่ให้แก่ครูพี่เลี้ยงหรือผู้ดูแลเด็ก อยู่ในช่วง 2,001-3,000 บาทต่อเดือน มากที่สุด ร้อยละ 40.48

หน้าที่ของพี่เลี้ยงเด็กของทุกแห่งจะต้องทำ คือ การรับเด็กจากผู้ปกครองทุกเช้า การอบรมเลี้ยงดูเด็กตามตารางการปฏิบัติงาน และการตรวจความสะอาดของร่างกายเด็ก

ด้านการฝึกอบรม สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ร้อยละ 88.10 จัดให้มีการอบรมบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ โดยในจำนวนนี้ ร้อยละ 59.46 ส่งบุคลากรไปอบรมหลักสูตรที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก หัวข้อที่ทำการฝึกอบรมมากที่สุด คือ วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และพัฒนาการของเด็ก ร้อยละ 78.57 เท่ากัน และวิธีการที่ทำการฝึกอบรมมากที่สุด คือ การสอนแนะหรือการสาธิต ร้อยละ 71.43

ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น และแนวทางการแก้ไขปัญหา

1. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงาน

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ร้อยละ 95.24 ประสบปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงาน โดยในจำนวนนี้ ปัญหาที่พบมาก คือ การแข่งขันระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กมีสูง ร้อยละ 62.50 และรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายหรือผลกำไรต่ำ ร้อยละ 60.00

แนวทางการแก้ไขปัญหามีเกี่ยวกับการแข่งขันสูง ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพการบริการ มีการดูแลเรื่องความปลอดภัย ความสะอาด และความสุภาพของครูพี่เลี้ยงหรือผู้ดูแลเด็ก เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ ตลอดจนการปรับปรุงอาคารสถานที่ เครื่องเล่น และการรักษาสภาพแวดล้อมให้สะอาดน่าเข้ามาใช้บริการ

ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายหรือมีกำไรต่ำ ผู้ประกอบการมีการปฏิบัติหลายแนวทาง ได้แก่ การเพิ่มค่าบริการเลี้ยงดูให้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น ประหยัดค่าใช้จ่ายหรือตัดทอนค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออก การเก็บค่าบริการตอนต้นเดือน เพื่อนำเงินมาหมุนเวียนในกิจการ การกู้ยืมนอกระบบ และการลดค่าตอบแทนของครูพี่เลี้ยงหรือผู้ดูแลเด็ก เป็นสัดส่วนตามจำนวนเด็กที่ลดลง

2. ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพี่เลี้ยงเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ร้อยละ 64.29 ประสบปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพี่เลี้ยงเด็ก โดยในจำนวนนี้ปัญหาที่พบบ่อย คือ การเข้าออกจางาน ร้อยละ 44.44 และการขาด ลา มาสาย ร้อยละ 40.74

แนวทางการแก้ไขปัญหามีเกี่ยวกับการเข้า-ออกจางาน ได้แก่ ในการคัดเลือกต้องมั่นใจว่าจะสามารถปฏิบัติงานด้านนี้ได้ โดยอาจให้มีการทดลองงานก่อน บางแห่งกำหนดให้มีเงินประกันตน เพื่อให้ทำงานให้ครบตามเวลาที่กำหนด หากลาออกก่อนกำหนดจะถูกปรับเงินประกันนั้น มีการจัดสวัสดิการอย่างเหมาะสมและมีน้ำใจที่ดีเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ ส่วนการแก้ไขปัญหาคารขาด ลา หรือมาสาย ได้แก่ การเรียกพบเพื่อชี้แจงให้เห็นความสำคัญของหน้าที่ การจัดตารางการทำงาน การกำหนดโทษหากทำผิดกฎระเบียบ และการกำหนดจำนวนวันลา สิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหานี้ทั้งสองนี้ คือ การทำความเข้าใจกับปัญหาส่วนตัว ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหลักของการลาออก และการขาด ลา หรือมาสาย

ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ร้อยละ 42.86 มีการลาออกของพี่เลี้ยงเด็ก ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากการย้ายไปทำงานประเภทอื่น หรือประกอบอาชีพอื่น ร้อยละ 72.22

3. ปัญหาเกี่ยวกับเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ร้อยละ 92.86 ประสบปัญหาเกี่ยวกับเด็ก โดยในจำนวนนี้ปัญหาที่พบบ่อย คือ การที่เด็กมาใช้บริการไม่สม่ำเสมอ ร้อยละ 56.41 และปัญหาเด็กป่วย เกิดโรคติดต่อ เกิดอุบัติเหตุ ร้อยละ 51.28

แนวทางการแก้ไขปัญหามีเกี่ยวกับการที่เด็กมาใช้บริการไม่สม่ำเสมอ นั้นค่อนข้างจะแก้ไขได้ยาก เนื่องจากเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัวเด็ก จากการที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีรายได้ลดลงจากการถูกตัดลดเงินเดือน หรือการว่างงาน ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องดูแลเด็กเองหรือให้ญาติเป็นผู้ดูแลให้ เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย แต่สถานรับเลี้ยงเด็กฯ บางแห่ง ได้แก้ปัญหามาโดยการติดตามผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เช่น การติดต่อทางโทรศัพท์ การเยี่ยมเยียนที่บ้านของเด็ก เป็นต้น เพื่อให้มาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยชี้ให้เห็นความสำคัญของการนำเด็กมาสถานรับเลี้ยงเด็ก นอกจากนี้ยังใช้กลยุทธ์การหารายได้โดยการเก็บค่าบริการเป็นรายวัน เพื่อจูงใจให้มาใช้บริการได้ตามสะดวก ตรงข้ามกับบางแห่งที่หลีกเลี่ยงการเก็บค่าบริการรายวัน แต่จัดเก็บเป็นรายเดือน โดยกำหนดให้ชำระต้นเดือน เพื่อให้มีความแน่นอนด้านรายได้

การแก้ไขปัญหาลูกป่วย เกิดโรคติดต่อ หรือการเกิดอุบัติเหตุ ได้แก่ การแยกเด็กป่วยหรือเด็กที่ได้รับอุบัติเหตุออกจากเด็กอื่น นำไปปฐมพยาบาล และแจ้งพ่อแม่ ผู้ปกครองทันที บางแห่งนำเด็กส่งโรงพยาบาล โดยให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้รับผิดชอบด้านค่าใช้จ่ายเอง หากเด็กป่วยอยู่แล้วจะแนะนำให้เด็กพักผ่อนอยู่ที่บ้าน แต่หากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ไม่สะดวกที่จะดูแลเด็กเอง จะให้นำยามาทานด้วย เพื่อให้เด็กได้ทานยาอย่างต่อเนื่องจนครบตามที่แพทย์สั่ง และแยกเด็กป่วยไว้ต่างหาก ป้องกันการติดต่อ

4. ปัญหาเกี่ยวกับผู้ปกครอง

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ร้อยละ 92.86 ประสบปัญหาเกี่ยวกับผู้ปกครอง โดยในจำนวนนี้ปัญหาที่พบมาก ปัญหาเกี่ยวกับผู้ปกครองที่พบมาก คือ การติดค้างค่าบริการ ร้อยละ 82.05 และการรับ-ส่งเด็ก ไม่ตรงเวลาที่กำหนด ร้อยละ 56.41

แนวทางการแก้ไขปัญหามีเกี่ยวกับการติดค้างค่าบริการ คือ การทวงถามเป็นระยะ ๆ โดยวาทะ และบางแห่งอาจมีการทวงถามเป็นลายลักษณ์อักษรด้วย เพื่อขอความร่วมมือและชี้ให้เห็นความจำเป็นในการใช้เงินหมุนเวียนของกิจการ สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ส่วนมาก ป้องกันปัญหานี้โดยการกำหนดให้จ่ายค่าบริการตอนต้นเดือน บางแห่งมีการกำหนดค่าปรับของการจ่ายล่าช้า

แนวทางการแก้ไขปัญหามาการรับ-ส่ง เด็กไม่ตรงเวลาที่กำหนด ซึ่งมักจะเป็นการรับเด็กล่าช้าในตอนเย็น เพราะพ่อแม่ ผู้ปกครอง จะมารับเด็กหลังเวลาทำงาน ซึ่งบางรายอาจติดงานหรือธุระสำคัญ ทำให้มารับล่าช้ามาก ครูพี่เลี้ยงหรือผู้ดูแลเด็กจำเป็นต้องดูแลเด็กนอกเวลาทำการ สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ส่วนใหญ่จะกำชับกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ให้แจ้งล่วงหน้า หรือหากไม่ได้แจ้งไว้ก่อน ก็จะมีการติดตามทางโทรศัพท์ให้ทราบถึงสาเหตุ และเวลาที่มารับแน่นอน เพื่อที่จะได้จัดเตรียมอาหารเย็นแก่เด็ก บางแห่งกำหนดค่าดูแลเด็กนอกเวลาทำการเป็นรายชั่วโมง

5. ปัญหาด้านอื่น ๆ

ปัญหาด้านอื่น ๆ ที่พบ ได้แก่ ปัญหาการที่ผู้ประกอบการไม่สามารถดำเนินกิจการได้เอง เนื่องจากมีอายุมาก ไม่มีทายาทดำเนินการต่อ ปัญหาการแข่งขันจากโรงเรียนอนุบาลที่เปิดให้บริการรับเลี้ยงเด็กวัยก่อนอนุบาล ปัญหาความขัดแย้งกับผู้ที่จะมารับเด็กซึ่งมิได้มารับเป็นประจำ แต่พ่อแม่ผู้ปกครอง มิได้แจ้งสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ล่วงหน้า ปัญหาจำนวนเด็กที่มาใช้บริการลดลง และปัญหาเกี่ยวกับการที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง นำเด็กมาฝากเลี้ยงเมื่ออายุประมาณ 2 ปี ขึ้นไป ทำให้เด็กปรับตัวเข้ากับสถานที่ ครูพี่เลี้ยง และเพื่อน ได้ยาก

ข้อมูลด้านอื่น ๆ

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ร้อยละ 88.10 ได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานหรือบุคคล โดยในจำนวนนี้ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ 83.78 ซึ่งให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านอุปกรณ์พัฒนาเด็ก อาหารเสริม นมผง และความรู้ด้านวิชาการ รองลงมา คือ ชมรมผู้ประกอบการสถานรับเลี้ยงเด็ก ร้อยละ 40.54 ซึ่งมีการร่วมมือกันในด้านต่าง ๆ เช่น การแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการบริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก การจัดอบรมทางวิชาการ การปรึกษาหารือถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและช่วยกันชี้แนะแนวทางการแก้ไข เป็นต้น

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ เป็นสมาชิกของชมรมผู้ประกอบการสถานรับเลี้ยงเด็ก ร้อยละ 73.81 ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งในชมรมฯ ร้อยละ 93.55

อภิปรายผล

จากการศึกษาการเตรียมการก่อนการดำเนินงาน พบว่า ในด้านสถานที่ตั้งของสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชุมชน สามารถมองเห็นจากภายนอกได้อย่างชัดเจน มีแสงสว่าง ความร่มรื่น ไม่มีมลภาวะ ด้านอาคาร มีการใช้อาคารเดิมที่มีอยู่แล้ว ร้อยละ 47.62 โดยนำมาดัดแปลงให้มีประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสมกับกิจการ เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการลงทุน และมีการตกแต่งให้สวยงามเพื่อดึงดูดใจผู้มาใช้บริการ โดยเป็นอาคารชั้นเดียว ร้อยละ 50.00 นอกจากนี้ยังมีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน และป้ายบอกชื่อสถานรับเลี้ยงเด็ก ร้อยละ 100.00 ซึ่งตามแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก ของวิชาการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็กในชุมชน สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เรื่อง “การเตรียมการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก” โดย ศรีทัพนิม พานิชพันธ์ กล่าวว่า สถานที่ตั้งต้องถูกทิศทางลมและแสงแดด

มีแสงสว่างพอเหมาะ มีความร่มรื่นจากต้นไม้ ไม่มีมลภาวะ อยู่ในย่านชุมชน มีบริเวณกว้างขวาง ด้านอาคารอาจเป็นอาคารเดิมที่มีอยู่แล้วหรือก่อสร้างอาคารใหม่เพื่อจัดเป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นอาคารชั้นเดียวที่มีทางเข้าออกโดยเฉพาะ และมีความกว้างขวางเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ส่วนวัสดุอุปกรณ์ จะต้องจัดให้เหมาะสมกับเด็ก จำนวนเด็ก ความต้องการของเด็ก ฐานะทางการเงินของผู้ประกอบการ ความสอดคล้องกับกิจกรรมอื่น การเก็บรักษา ภูมิอากาศ และห้องต่าง ๆ ภายในอาคาร ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ มีการเตรียมการก่อนการดำเนินงานเป็นไปตามแนวคิดดังกล่าว

จากการศึกษาด้านการดำเนินงาน พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ร้อยละ 73.81 มีการวางแผนการดำเนินงาน โดยวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ร้อยละ 51.61 ของแห่งที่มีการวางแผน มีการจัดโครงสร้างองค์กรและการจัดคนเข้าทำงานโดยแบ่งตามหน้าที่ความรับผิดชอบ และการสั่งการ ร้อยละ 80.95 มีการควบคุมและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ร้อยละ 78.57 และทุกแห่งมีการประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กรการดำเนินงานด้านการจัดการ ซึ่งตามแนวคิดในการบริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก เรื่อง “การเตรียมการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก” โดย ศรีทัพนิม พานิชพันธ์ หน้าที่ในการบริหารงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก คือ การวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว การจัดโครงสร้างและตำแหน่งหน้าที่ประจำสถานรับเลี้ยงเด็กตามสายบังคับบัญชา การแบ่งงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ การสั่งการ การควบคุมบังคับบัญชาและการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และการประสานงาน ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ มีการดำเนินงานด้านการจัดการเป็นไปตามแนวคิดดังกล่าว

จากการศึกษาด้านการตลาด พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ทุกแห่งรับเด็กที่มีอายุไม่เกิน 6 ปี โดยมีการแบ่งกลุ่มเด็กตามอายุ ร้อยละ 64.29 การจัดบริการหลัก ได้แก่ การดูแลเด็ก บริการด้านโภชนาการทั้งอาหารกลางวันและอาหารเสริม การจัดกิจกรรมเข้าจังหวะ การหัดอ่านเขียนเบื้องต้น เป็นต้น ส่วนการจัดบริการเสริม ได้แก่ การตรวจสุขภาพร่างกาย การให้วัคซีนของเด็ก และการตรวจสุขภาพฟัน ซึ่งให้บริการโดยบุคลากรทางการแพทย์จากภายนอก บริการเครื่องนอน บริการรับส่ง เป็นต้น การเก็บค่าเลี้ยงดู พบว่า ส่วนใหญ่เก็บเป็นรายเดือน และเก็บทั้งค่าเครื่องใช้แรกเข้าและค่าเลี้ยงดูรายเดือน วิธีการตั้งราคาหรือการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม มีทั้งการกำหนดให้ครอบคลุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ กำหนดตามค่าบริการเฉลี่ยของสถานรับเลี้ยงเด็กแห่งอื่น ๆ และกำหนดตามคุณภาพของการบริการ ด้านทำเลที่ตั้ง สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ทุกแห่งตั้งอยู่ในเขตเมืองหรือชุมชน มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเหมาะสม การคมนาคมสะดวก ปลอดภัย และมีสภาพแวดล้อมที่ดี ปลอดภัย สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ทุกแห่งมีการส่งเสริมการตลาด โดยส่วนใหญ่เป็นการส่งเสริมการตลาดทางอ้อมด้วยวิธีการบอกปากต่อปาก รวมทั้ง

การร่วมกิจกรรมกับชุมชนใกล้เคียง ซึ่งสามารถทำให้ผู้บริโภคมั่นใจในคุณภาพการบริการและความน่าเชื่อถือ สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ ป้ายโฆษณา สิ่งพิมพ์ และวิทยุ ซึ่งตามแนวคิดในด้านการตลาดเรื่อง “การตลาดบริการ” โดย สุมณา อยู่โพธิ์ กล่าวว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ควรคำนึงถึงลักษณะของตลาดบริการเช่นเดียวกับธุรกิจบริการทั่วไป มีการวิจัยและการวางแผนเพื่อกลุ่มเป้าหมาย การจัดบริการ การกำหนดค่าบริการ การกำหนดช่องทางการจำหน่ายหรือการเลือกทำเลที่ตั้ง และการส่งเสริมการตลาด ตามแนวคิดเรื่อง “การบริหารสถานเลี้ยงเด็กในเขตเมือง” โดย เอมอร ศรีวรรณะ กล่าวว่า สถานเลี้ยงเด็กควรมีการจัดบริการหลัก ได้แก่ การฝึกอบรมส่งเสริมพัฒนาการ การเจริญเติบโต และการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ทั้งร่างกายและจิตใจ การจัดบริการเสริม ได้แก่ การบริการทางการแพทย์ บริการเครื่องนอนและอุปกรณ์เครื่องใช้ส่วนตัว บริการรับส่ง การเก็บค่าธรรมเนียมอาจเรียกเก็บแยกเป็นค่าเครื่องใช้แรกเข้า และค่าบริการเลี้ยงดู วิธีการกำหนดค่าบริการขึ้นอยู่กับคุณภาพการให้บริการเป็นสำคัญ ทั้งในด้านการความสะดวกสบายของอาคารสถานที่ ลักษณะการบริการ ทั้งบริการหลักและบริการเสริม ต้นทุนการลงทุน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและกำไรที่สถานรับเลี้ยงเด็กต้องการ ตามแนวคิดเรื่อง “การเตรียมการจัดตั้งสถานเลี้ยงเด็กอ่อน” โดย กรรณิการ์ ยูประพัฒน์ กล่าวว่า สถานรับเลี้ยงเด็กควรตั้งอยู่ในเขตเมืองหรือชุมชน มีประชากรอาศัยหนาแน่น มีสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมเหมาะสม การคมนาคมสะดวก รวมทั้งปลอดภัย และตามข้อกำหนดของกรมประชาสงเคราะห์ กล่าวว่า สถานรับเลี้ยงเด็กสามารถรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด จนถึง 7 ปี และควรมีการแบ่งเด็กออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามอายุ ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ มีการดำเนินงานด้านการตลาดเป็นไปตามแนวคิดดังกล่าว

จากการศึกษาด้านการเงิน พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ส่วนใหญ่มีการลงทุนที่ไม่สูงมากนัก คือ น้อยกว่า 100,000 บาท ร้อยละ 30.95 และมีการจัดงบดำเนินงาน ทั้งงบประมาณในแต่ละเดือนและงบประมาณค่าใช้จ่ายประจำปี ส่วนการจัดหาเงินทุน ส่วนใหญ่มีการจัดหาเงินทุนจากทุนส่วนตัว ร้อยละ 76.19 ส่วนแห่งที่มีการกู้จากสถาบันการเงิน ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการกู้ยืมระยะยาว ในช่วง 11-15 ปี ซึ่งตามแนวคิดในการบริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก เรื่อง “การเตรียมการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก” โดย ศรีทับทิม พานิชพันธ์ กล่าวว่า สถานรับเลี้ยงเด็กมักมีการลงทุนสูง และควรมีการบริหารการเงินเช่นเดียวกับองค์กรธุรกิจทั่วไป คือ การพยากรณ์ความต้องการใช้เงิน ทั้งงบลงทุนและงบดำเนินงาน การจัดหาเงินทุนทั้งจากทุนส่วนตัวและเงินกู้จากแหล่งเงินกู้ รวมทั้งการจัดสรรเงินทุน ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ส่วนใหญ่มีการดำเนินงานด้านการเงินตรงตามแนวคิด ยกเว้นจำนวนเงินในการลงทุน ซึ่งมีการลงทุนไม่สูงมากนัก

จากการศึกษาด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรภายในองค์กร นอกเหนือจากผู้ประกอบการแล้ว ทุกแห่งมีครูพี่เลี้ยงหรือผู้ดูแลเด็ก มีบุคลากรที่เป็นผู้บริหารหรือครูใหญ่ ร้อยละ 73.81 แม่ครัวหรือแม่บ้าน ร้อยละ 71.43 และคนงานหรือคนทำความสะอาด ร้อยละ 59.52 ส่วนบุคลากรภายนอกองค์กร ได้แก่ บุคลากรทางการแพทย์ ร้อยละ 73.81 และนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา ร้อยละ 4.76 การคัดเลือกพี่เลี้ยงเด็ก มีเกณฑ์ในการคัดเลือก ได้แก่ ความมีใจรักเด็ก ประสบการณ์ในการเลี้ยงเด็ก และสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อ นอกจากนี้สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ยังจัดให้มีการจัดอบรมบุคลากร ส่วนใหญ่เป็นการจัดอบรมโดยหน่วยงานภายนอก ซึ่งตามแนวคิดในการบริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก เรื่อง “บุคลากรในสถานเลี้ยงเด็ก” โดย ปรากฏทิพย์ ทวีพาณิชย์ กล่าวว่า สถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องมีการคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความรับผิดชอบในหน้าที่ มีไหวพริบ มีความตั้งใจจริงในการทำงานเกี่ยวกับเด็ก สามารถแบ่งบุคลากรออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) บุคลากรภายในองค์กร ได้แก่ ผู้จัดตั้งหรือผู้ประกอบการ ผู้ดำเนินงานหรือผู้บริหาร และผู้ที่ทำหน้าที่หรือกิจกรรมต่าง ๆ 2) บุคลากรภายนอกองค์กร ได้แก่ บุคลากรทางการแพทย์ และนักสังคมสงเคราะห์และนักจิตวิทยา ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ มีการดำเนินงานด้านบุคลากรเป็นไปตามแนวคิดดังกล่าว

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงาน พบว่า มีสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ที่ประสบปัญหาในด้านนี้ ร้อยละ 95.24 ปัญหาที่พบมาก คือ การแข่งขันระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็ก ร้อยละ 62.50 รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายหรือมีผลกำไรต่ำ ร้อยละ 60.00 การขาดความร่วมมือและสนับสนุนด้านปัจจัยส่งเสริมการลงทุนจากหน่วยงานรัฐบาล ร้อยละ 22.50 อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ ร้อยละ 20.00 อาคารเก่าต้องซ่อมบำรุง ร้อยละ 17.50 และสถานที่คับแคบ 15.00 ซึ่งตามแนวคิดเรื่อง “ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานในสถานเลี้ยงเด็ก” โดย ศรีทัตติม พานิชพันธ์ และ ขนิษฐา เทวินทรภักดี กล่าวว่า ปัญหาในการบริหารงาน ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งไม่ชัดเจน การเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราสูงเกินไป การแข่งขันกันซื้อวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สื่อการสอนและอื่น ๆ ขาดความร่วมมือกันระหว่างผู้บริการ ผู้ปฏิบัติงานและผู้ให้บริการ ขาดการสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านปัจจัยส่งเสริมการลงทุน และขาดข้อมูลที่จำเป็น ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ประสบปัญหาตามแนวคิดเพียงบางส่วนเท่านั้น และปัญหาบางข้อเป็นปัญหามากกว่านอกเหนือจากแนวคิดดังกล่าว

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงาน พบว่า มีสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ที่ประสบปัญหาด้านนี้ ร้อยละ 64.29 ปัญหาที่พบมาก ได้แก่ การเข้าออกจากงาน ร้อยละ 44.44 การขาด ลา มาสาย ร้อยละ 40.74 ไม่เอาใจใส่เด็กเท่าที่ควร ร้อยละ 33.33 การขาดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญ ร้อยละ 29.63 จำนวนเด็กต่อพี่เลี้ยง 1 คน มีมากเกินไป ร้อยละ 14.81 และความขัดแย้งกันผู้ร่วมงานหรือผู้

บังคับบัญชา ร้อยละ 11.11 ซึ่งตามแนวคิดเรื่อง “ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานในสถานเลี้ยงเด็ก” โดย ศรีทัพนิม พานิชพันธ์ และชนิษฐา เทวินทรภักดี กล่าวว่า ปัญหาเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญและประสบการณ์ ขาดความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของผู้ดูแลเด็กที่ดี ไม่พอใจในค่าตอบแทน ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ไม่มีผลงานเลี้ยงดูเด็กเป็นอาชีพถาวร และจำนวนผู้ดูแลเด็กมีไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก บุคลากรทางการแพทย์มีไม่เพียงพอหรือไม่ได้อยู่ประจำ ขาดความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญ และประสบการณ์ ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ประสบปัญหาเป็นไปตามแนวคิดดังกล่าว

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับเด็ก พบว่า มีสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ที่ประสบปัญหาด้านนี้ ร้อยละ 92.86 ปัญหาที่พบบ่อย ได้แก่ เด็กมารับบริการไม่สม่ำเสมอ ร้อยละ 56.41 เด็กป่วย เกิดโรคติดต่อหรือเกิดอุบัติเหตุ ร้อยละ 51.28 ระดับอายุและความพร้อมของเด็กแตกต่างกัน ร้อยละ 33.33 ปัญหาทางอารมณ์ ร้อยละ 30.77 และการกินอาหารหรือการขับถ่าย ร้อยละ 28.20 ซึ่งตามแนวคิดเรื่อง “ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานในสถานเลี้ยงเด็ก” โดย ศรีทัพนิม พานิชพันธ์ และชนิษฐา เทวินทรภักดี กล่าวว่า ปัญหาเกี่ยวกับเด็ก ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการกินอาหาร ปัญหาทางอารมณ์ การขับถ่าย การพูด ความประพฤติ พฤติกรรมไม่เหมาะสมกับวัย เด็กมารับบริการไม่สม่ำเสมอ สุขภาพอนามัยของเด็ก เด็กประสบอุบัติเหตุ และขาดอุปกรณ์ในการเตรียมความพร้อม ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ประสบปัญหาเป็นไปตามแนวคิดดังกล่าว

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับผู้ปกครอง พบว่า มีสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ที่ประสบปัญหาด้านนี้ ร้อยละ 92.86 ปัญหาที่พบบ่อย ได้แก่ คิดค่าค่าบริการ ร้อยละ 82.05 การรับส่งเด็กไม่ตรงเวลาที่กำหนด ร้อยละ 56.41 ไม่เอาใจใส่เด็กเท่าที่ควร ร้อยละ 33.33 คาดหวังการเรียนการสอนมากกว่านี้ ร้อยละ 30.77 และไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่กำหนด ร้อยละ 7.69 ซึ่งตามแนวคิดเรื่อง “ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานในสถานเลี้ยงเด็ก” โดย ศรีทัพนิม พานิชพันธ์ และชนิษฐา เทวินทรภักดี กล่าวว่า ปัญหาเกี่ยวกับผู้ปกครอง ได้แก่ การแยกตัวออกจากสถานรับเลี้ยงเด็ก ไม่เข้าใจพัฒนาการของเด็ก ขาดความรู้ความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ของเด็ก มีความบกพร่องในหน้าที่ของตนต่อเด็กและต่อสถานรับเลี้ยงเด็ก ไม่สามารถจ่ายค่าบริการให้แก่สถานรับเลี้ยงเด็กได้ และมารับเด็กกลับบ้านไม่ตรงเวลาตามที่กำหนดไว้ หรือมารับเกินเวลาปกติเสมอ ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ประสบปัญหาเป็นไปตามแนวคิดดังกล่าว

ข้อค้นพบ

จากข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ในด้านอาคารสถานที่ พบว่า มีจำนวน 2 แห่งที่ไม่มีพื้นที่สนาม เนื่องจากเป็นแห่งที่รับเลี้ยงเด็กอ่อนที่ยังไม่สามารถเดินเองได้ แห่งที่มีอาคารสูงกว่าสองชั้น มักจะเลี้ยงเด็กอ่อนที่ยังไม่สามารถเดินเองได้ที่ชั้นบนของอาคาร ส่วนเด็กที่สามารถเดินเองได้ จะจัดให้อยู่ในชั้นล่างเพื่อความปลอดภัยของเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ที่ไม่ได้แบ่งห้องต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน จะจัดห้องโถงซึ่งสามารถดัดแปลงใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง อาทิ ห้องเรียนหรือห้องพัฒนาเด็ก ห้องรับประทานอาหาร บางแห่งจัดเป็นห้องนอนเด็กด้วย จากการสังเกตพบว่าสถานรับเลี้ยงเด็กฯ ที่มีห้องโถงที่มีประโยชน์ใช้สอยหลายอย่าง มักเป็นสถานรับเลี้ยงเด็กแห่งเล็ก ๆ มีการลงทุนไม่มากนัก และเป็นอาคารเก่าที่นำมาดัดแปลง จึงมีข้อจำกัดด้านการวางผังอาคารและการจัดห้องต่าง ๆ บางแห่งจัดห้องพักรูให้มีประโยชน์ใช้สอยหลายอย่าง กล่าวคือ ใช้เป็นห้องธุรการและห้องพยาบาลด้วย สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ทุกแห่งได้จัดห้องเรียนหรือห้องพัฒนาเด็กให้สวยงาม น่าอยู่ มีของเล่น ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัยอีกด้วย

การที่สถานรับเลี้ยงเด็กฯ บางแห่ง มิได้แบ่งงานหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรอย่างชัดเจน พบว่า บุคลากรแต่ละคนจะปฏิบัติงานหลายหน้าที่ เนื่องจากมีจำนวนบุคลากรน้อย หรือผู้ประกอบการดำเนินงานเองในลักษณะธุรกิจครอบครัว

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ แต่ละแห่ง จะมีการกำหนดอายุเริ่มแรกของเด็กที่จะมารับบริการต่าง ๆ กันไป บางแห่งอาจรับเด็กตั้งแต่แรกเกิด บางแห่งอาจรับตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไป ส่วนแห่งที่ไม่มีการจัดกลุ่มเด็กโดยแบ่งตามอายุ พบว่า มีจำนวนเด็กที่มารับบริการไม่มากนัก และมีอายุใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในช่วงอายุ 1 ปี ขึ้นไป สถานรับเลี้ยงเด็กฯ บางแห่งกำหนดค่าบริการหลายอัตราแตกต่างกันตามอายุของเด็ก กล่าวคือ ถ้าเด็กอายุยังน้อย ต้องการการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ โดยเฉพาะเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี จะเก็บค่าบริการมากกว่าเด็กที่อายุ 1 ปี ขึ้นไป ซึ่งจะพอช่วยเหลือนตนเองได้บ้าง ด้านทำเลที่ตั้ง พบว่า ทุกแห่งตั้งอยู่ในเขตชุมชนหรือหมู่บ้าน ซึ่งประกอบไปด้วยแห่งที่ตั้งอยู่ในเขตบ้านพักอาศัยเดิมหรือดัดแปลงบ้านพักอาศัยเป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก แห่งที่ลงทุนในที่ดินและอาคารเพื่อประกอบกิจการนี้โดยเฉพาะ และแห่งที่ตั้งอยู่บนที่ดินของมูลนิธิ

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ส่วนใหญ่มีการลงทุนด้วยเงินน้อยกว่า 100,000 บาท พบว่า เป็นการประกอบกิจการโดยใช้ที่ดินที่มีอยู่เดิม หรือเป็นบ้านพักอาศัยที่มีอยู่เดิม โดยมีการดัดแปลงอาคารเพียงเล็กน้อย และเช่าที่ดินจากผู้อื่น ทำให้ลดภาระด้านการลงทุน

ปัญหาการแข่งขันของธุรกิจสถานรับเลี้ยงเด็ก มีสาเหตุจากการที่รัฐบาลอนุญาตให้เปิดกิจการได้โดยเสรี ดังนั้น นอกเหนือจากคู่แข่งที่เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กแล้ว ยังต้องแข่งขันกับโรงเรียนอนุบาลที่รับเลี้ยงเด็กไว้ก่อนอนุบาลด้วย ซึ่งมีจุดแข็งในแง่ความต่อเนื่องในการเข้ารับการศึกษา ระดับอนุบาลของเด็ก ส่วนปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายหรือผลกำไรต่ำ พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ส่วนใหญ่ไม่มีแผนการบริหารการเงินที่ดี ทั้งการพยากรณ์ความต้องการเงินทุน การจัดหาเงินทุนหรือแหล่งที่มาของเงินทุน และการจัดสรรเงินทุนไปในการลงทุนและการใช้จ่ายต่าง ๆ

สถานรับเลี้ยงเด็กฯ ที่ไม่มีการลาออกของพี่เลี้ยงเด็ก พบว่า ผู้ประกอบการมีความเข้มงวดในการคัดเลือก อีกประการหนึ่ง คือ พี่เลี้ยงเด็กที่ทำงานอยู่ในปัจจุบัน ได้ปฏิบัติงานมาเป็นเวลานานหลายปี มีความชำนาญในหน้าที่ และมีความผูกพันกันในองค์กร

ปัญหาเกี่ยวกับเด็กที่สถานรับเลี้ยงเด็กฯ บางแห่งประสบอยู่ คือ ระดับอายุและความพร้อมของเด็กแตกต่างกัน มีสาเหตุจากการที่สถานรับเลี้ยงเด็กฯ รับเลี้ยงเด็กจำนวนไม่มากนัก และไม่มีกฎระเบียบที่เข้มงวด ซึ่งมักเป็นแห่งที่ดำเนินกิจการแบบธุรกิจครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

ด้านอาคารสถานที่ ควรจัดเนื้อที่บริเวณให้มีความเหมาะสมกับจำนวนเด็กที่จะมารับบริการ ทั้งบริเวณด้านนอกอาคาร และห้องต่าง ๆ ภายในอาคาร กล่าวคือ ภายนอกอาคาร ควรจัดให้มีสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนาม เพื่อเป็นการฝึกกล้ามเนื้อให้เด็ก เครื่องเล่นควรมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก ไม่เกิดอันตรายได้ง่าย และมีราคาไม่แพงจนเกินไป ส่วนภายในอาคาร ควรมีจัดห้องต่าง ๆ แบ่งแยกตามประโยชน์ใช้สอย โดยเฉพาะห้องเรียนหรือห้องพัฒนาเด็ก ห้องนอน ห้องรับประทานอาหาร ห้องครัวหรือห้องเตรียมอาหาร และห้องพยาบาล นอกจากนี้ควรจัดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ อาทิเช่น วัสดุสามัญประจำบ้าน เครื่องมือดับเพลิง เป็นต้น

ด้านการจัดการ ผู้ประกอบการควรมีการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน ทั้งในระดับผู้บริหารและพนักงานระดับปฏิบัติการ สถานรับเลี้ยงเด็กที่ดำเนินงานแบบธุรกิจครอบครัว ผู้ประกอบการจะเป็นผู้ปฏิบัติงานเองเป็นส่วนใหญ่ หรือปฏิบัติงานหลายหน้าที่ ส่วนแห่งที่ดำเนินธุรกิจเต็มรูปแบบ ควรจะมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรอย่างชัดเจน ส่วนการจัดทำทะเบียนต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของแต่ละแห่ง แต่การบันทึกข้อมูลเบื้องต้นที่ควรต้องจัดทำคือ ทะเบียนรับ-จำหน่ายเด็ก

ด้านการตลาด ควรมีการสำรวจวิจัยก่อนการดำเนินงาน และกำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือการกำหนดอายุเด็กที่จะมารับบริการ ซึ่งอายุของเด็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมายนี้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของบุคลากรของสถานรับเลี้ยงเด็กเอง หากต้องการรับเด็กตั้งแต่อายุแรกเกิด-4 ปี ควรมีเจ้าหน้าที่เลี้ยงหรือผู้ดูแลเด็กมากพอ กล่าวคือ จำนวนเด็กที่อายุไม่เกิน 4 ปี ควรมีจำนวนไม่เกิน 10 คน ต่อพี่เลี้ยง 1 คน ส่วนเด็กที่อายุ 4-6 ปี ควรมีจำนวนไม่เกิน 20 คน ต่อพี่เลี้ยง 1 คน ควรมีการแบ่งกลุ่มเด็กตามระดับอายุ เพราะเด็กในวัยนี้ที่มีช่วงอายุห่างกัน ประมาณ 6 เดือน-1 ปี จะมีพัฒนาการแตกต่างกัน ลักษณะของการบริการ ควรจะเน้นคุณภาพในการเลี้ยงดู เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งหากมีคุณภาพการบริการที่ดี สถานรับเลี้ยงเด็กก็ไม่จำเป็นต้องทำการส่งเสริมการตลาดมากนัก แต่การบอกปากต่อปากจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นแก่ผู้ที่กำลังจะตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กได้ดีที่สุด ส่วนการกำหนดค่าบริการเลี้ยงดู ควรพิจารณาปัจจัยหลายอย่างร่วมกัน ทั้งด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ตามค่าเฉลี่ยของธุรกิจสถานรับเลี้ยงเด็ก และตามคุณภาพของการบริการ

ด้านการเงิน จากการที่ธุรกิจสถานรับเลี้ยงเด็กไม่สามารถทำกำไรได้มากในระยะเวลานั้น เนื่องจากไม่สามารถกำหนดค่าบริการได้สูงมากนัก แต่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานค่อนข้างสูง ดังนั้นผู้ที่ต้องการดำเนินกิจการสถานรับเลี้ยงเด็ก ควรมีการวางแผนทางการเงินอย่างรอบคอบ ทั้งด้านการพยากรณ์ความต้องการใช้เงิน การจัดหาเงินทุน และการจัดสรรเงินทุน โดยการลงทุนเริ่มแรกในที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ควรจะใช้เงินทุนจากผู้ประกอบการเอง หากมีการกู้ยืมควรจะมีเงินพอที่จะไปซื้ออุปกรณ์เสริมพัฒนาการเด็กเพิ่มเติม หรือปรับปรุงกิจการ

ด้านบุคลากร บุคลากรที่สำคัญในสถานรับเลี้ยงเด็ก คือ พี่เลี้ยงเด็ก แต่ปัจจุบันนี้นับวันจะหาผู้ปฏิบัติงานเป็นครูพี่เลี้ยงหรือผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กได้ยากขึ้น รวมถึงปัญหาการเข้าออกจากงาน เพราะคนทั่วไปที่ต้องการจะประกอบอาชีพที่มีตำแหน่งที่มีเกียรติ มีโอกาสก้าวหน้า และรายได้ดี ดังนั้นผู้ประกอบการควรพิจารณาคัดเลือกผู้ที่มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานด้านนี้อย่างแน่วแน่ และมีการศึกษาตรงกับสายงาน นอกจากนี้ควรจัดการอบรมความรู้ด้านการเลี้ยงดูเด็กและพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจ และมีความสนใจในงานด้านนี้เพิ่มขึ้น รวมถึงการจัดค่าตอบแทนและระบบสวัสดิการที่เหมาะสม